

2019

Flexibel ålderspension

Ålderspension och partiell
förtida ålderspension

Pensionsskyddscentralen
ELÄKETURVAKESKUS

Pensionsskyddscentralen **Arbetspensionssystemets servicecentral**

Besöksadress:

Bokhållargatan 3, Östra Böle, Helsingfors

Postadress: 00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

Kundtjänst: 029 411 2110

Fax: 09 148 1172

Webbtjänster:

www.arbetspension.fi

www.etk.fi

Pensionsskyddscentralens broschyrer

- Pension för arbetstagare och företagare (svenska, finska, engelska)
- Flexibel ålderspension (svenska, finska)
- Familjepension (svenska, finska)
- Så här ansöker du om pension från utlandet
(svenska, finska, engelska, ryska, estniska)

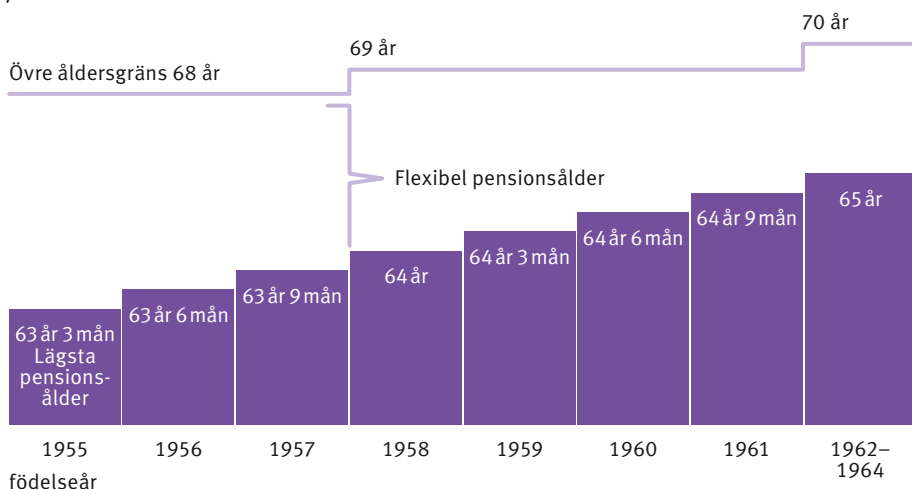
Broschyrerna är gratis och de kan betställas från Pensionsskyddscentralen.

Olika åldrar för pensionering

I vilken ålder du kan gå i ålderspension är beroende av ditt födelseår. De som är födda år 1954 eller tidigare kan gå i pension tidigast vid 63 års ålder. För personer födda 1955 och senare stiger pensionsåldern i en jämn takt: de som är födda 1955 kan gå i pension tidigast när de fyllt 63 år och 3 månader, de som är födda 1956 efter att de fyllt 63 år och 6 månader osv., tills den lägsta pensionsåldern är 65 år.

Om du är född 1965 eller senare, knyts din pensionsålder till den förväntade livslängden. Din pensionsålder fastställs det år som du fyller 62 år.

Lägsta pensionsålder och övre åldersgräns för försäkringskyldigheten för dem som är födda 1955–1964.

Vår genomsnittliga livslängd uppskattas öka i framtiden. Det innebär att arbetspensioner betalas under allt längre tidsperioder. Därför knyts pensionsåldern från och med år 2030 till den genomsnittliga utvecklingen av livslängden för dem som är födda 1965 eller senare.

Ålderspension

Du kan gå i ålderspension när du uppnått den lägsta pensionsåldern för din åldersklass. Om du är löntagare, ska din anställning upphöra innan din ålderspension kan börja. Anställningen behöver inte upphöra om du ansöker om att din pension börjar betalas först när du uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Efter det tjänar du inte längre in ny pension. Till och med år 2025 är den övre åldersgränsen 68 år.

Om du efter att du gått i ålderspension inleder en ny anställning, finns det ingen övre gräns för hur mycket du får förtjäna. Du tjänar in ny pension för arbetet. Den nya pensionen kan betalas ut när du uppnår den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Kom ihåg att ansöka om den.

Om du är företagare kan du ansöka om ålderspension och ändå fortsätta med din företagareverksamhet. Du behöver inte sluta med din företagareverksamhet, men försäkringsskyldigheten upphör när din ålderspension börjar. Du kan teckna en frivillig FöPL-försäkring om du arbetar som företagare när du får ålderspension. Då tjänar du in ny pension som kan betalas ut när du har uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Kom ihåg att ansöka om den.

Ålderspensionens belopp

Ålderspensionen består av den pension du tjänat in tills pensionen börjar för anställningar och eventuell företagareverksamhet justerad med **livslängdskoefficienten**. För varje åldersklass fastställs en lägsta pensionsålder, en livslängdskoefficient och en **målsatt pensionsålder**. Livslängdskoefficienten minskar den intjänade månadspensionen. Om du skjuter upp din pension över din lägsta pensionsålder, beräknas en s.k. **uppskovsförhöjning** på din pension. I din målsatta pensionsålder har uppskovsförhöjningen höjt din pension lika mycket som livslängdskoefficienten har minskat den.

Livslängdskoefficienten fastställs för varje åldersklass vid 62 års ålder. Du får en uppskattning av din målsatta pensionsålder med ett skriftligt arbetspensionsutdrag senast fem år innan du kan gå i ålderspension.

■ EXEMPEL på hur livslängdkoefficienten inverkar:

Du är född år 1957, och livslängdkoefficienten för din åldersklass är 0,95722. Du har enligt pensionsuppskattningen tjänat in 1 500 e/mån i pension, och går i ålderspension vid din åldersklass lägsta pensionsålder vid 63 år och 9 månader.

Din pension är $1\ 500\ e \times 0,95722 = 1\ 435,83\ e /mån$

Uppskovsförhöjningen i ålderspensionen

Om du går i ålderspension först efter att du uppnått din pensionsålder, höjs din pension med uppskovsförhöjningen. Uppskovsförhöjningen räknas på pensioner tidigast 1.1.2017 och är 0,4 procent för varje månad som du skjuter upp din pension. Uppskovsförhöjningen räknas på den pension som du tjänat in innan pensionen börjar.

■ EXEMPEL med uppskjuten ålderspension:

Du är född 15.7.1954 och din lägsta pensionsålder är 63 år. Du går i ålderspension 1.8.2018 när du fyllt 64 år. Din intjänade pension 31.7.2018 är 2 500 e/mån. Du har skjutit upp pensionen från din lägsta pensionsålder med 12 månader. Livslängdkoefficienten som fastställts för din åldersklass år 2016 är 0,96800.

Din uppskjutna ålderspension fr.o.m. 1.8.2018 är

$$2\ 500\ e \times (12 \times 0,4\ \%) = 120\ e$$

$$2\ 500\ e + 120\ e = 2\ 620\ e \times 0,96800 = 2\ 536,16\ e/mån.$$

Ingen uppskovsförhöjning räknas på pensionen för den tiden som du får inkomstrelaterad dagpenning från arbetslöshetskassan, grunddagpenning från FPA eller arbetsmarknadsstöd. En arbetslöshetsförmån som betalas från utlandet är däremot inget hinder för uppskovsförhöjningen.

Partiell förtida ålderspension

Du kan ta ut partiell förtida ålderspension vid 61 års ålder.

Den partiella förtida ålderspensionen är antingen 25 eller 50 procent av den pension, som du har tjänat in till slutet av året som föregår pensionsbegynnelse. Den intjänade pensionen kallas för **baspension**. Den delen av pensionen som du tar ut **minskas permanent med 0,4 procent** för varje månad som återstår tills du uppnår den lägsta pensionsåldern för din åldersklass.

Om du tar ut 25 procent av din pension, kan du senare höja andelen till 50 procent.

Den andel som du tar ut senare beräknas utifrån samma baspension utifrån vilken den tidigare beviljade andelen på 25 procent har beräknats. Om du har tagit ut 50 procent av din pension, kan du inte minska andelen senare.

Om du tar ut den partiella förtida ålderspensionen först efter att du uppnått din lägsta pensionsålder görs ingen förtidsminskning på den pensionsdel som tas ut. Den pension du tjänat in höjs med en uppskovsförhöjning på 0,4 procent för varje månad med vilken du skjuter upp pensionen efter den lägsta pensionsåldern.

■ EXEMPEL på partiell ålderspension vid 61 års ålder:

Du är född 15.6.1958, och din lägsta pensionsålder är 64 år, som du fyller 15.6.2022.

Du börjar ta ut partiell förtida ålderspension 1.7.2019 efter att du fyllt 61 år.

Tidsperioden 1.7.2019–30.6.2022 är 36 månader, så förtidsminskningen beräknas för 36 månader, dvs. $36 \times 0,4 \% = 14,4 \%$.

Vid slutet av året innan pensionen börjar är din intjänade pension 1 500 e/mån.

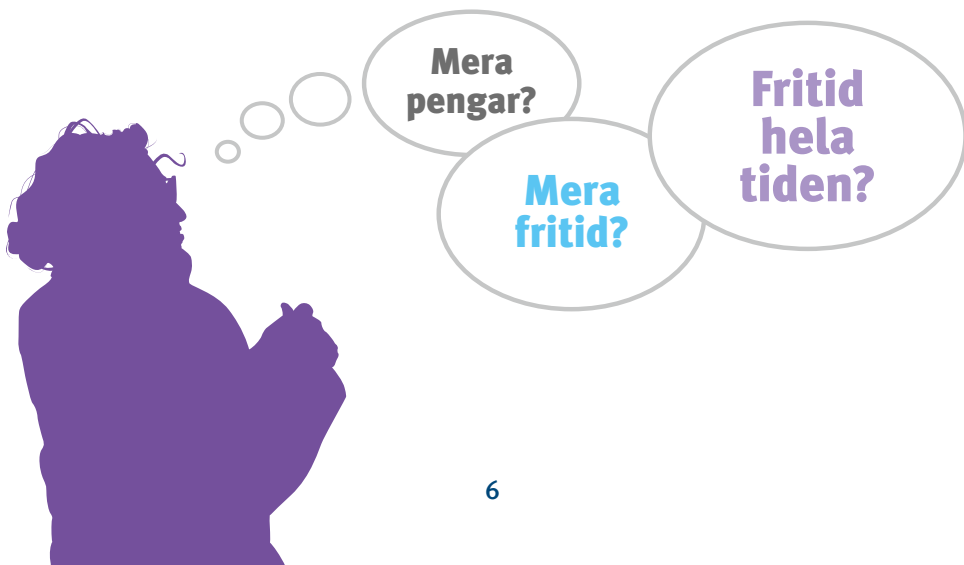
Du börjar ta ut 50 % av din pension:

$1\,500\text{ e} - (1\,500\text{ e} \times 50\%) = 750\text{ e} - (750\text{ e} \times 14,4\%) = 642\text{ e/mån.}$

Den partiella förtida ålderspension multipliceras med livslängdskoefficienten som fastställs för det år du fyller 62 år. Närmare information om livslängdskoefficienten finns längre fram i broschyren.

När du helt och hållet vill gå i ålderspension, ansöker du om att också den återstående delen av pensionen börjar betalas ut.

Partiell förtida ålderspension i stället för deltidspension

När du får partiell förtida ålderspension **kan du arbeta utan några begränsningar**, men du **behöver inte** arbeta alls för att få pensionen.

För dem som är födda år 1964 är åldersgränsen för förtida ålderspension 62 år. De som är födda år 1965 och senare kan gå i partiell förtida ålderspension tidigast tre år innan sin åldersklass lägsta pensionsålder.

Den partiella förtida ålderspensionen kan du få endast från arbetspensionssystemet.

Partiell förtida ålderspension vid arbetslöshet eller sjukdom

Partiell förtida ålderspension hindrar inte möjligheten till arbetslöshetsdagpenning, och den minskar inte på beloppet på arbetslöshetsdagpenningen. Den inkomstrelaterade dagpenningen fastställs vanligtvis utifrån arbetsinkomsten innan arbetslösheten. Man får inte uppskovsförhöjning på ålderspensionen samtidigt som man får någon arbetslöshetsförmån. Kontakta FPA för att ta reda på hur partiell förtida ålderspension påverkar arbetsmarknadsstödet.

Fråga Folkpensionsanstalten hur en eventuell sjukdagpenning fastställs om du ansöker om partiell förtida ålderspension medan du får sjukdagpenning eller om du insjuknar medan du får pension.

Ålderspension för långtidsarbetslösa

Om du är född 1957 eller tidigare och om du efter 500 dagar med arbetslöshetsdagpenning också har fått dagpenning för **tilläggsdagar**, kan du ansöka om att ålderspensionen **börjar redan vid 62 års ålder**. Till din ansökan ska du bifoga ett intyg om tilläggsdagarna från den som betalar ut arbetslöshetsdagpenningen. När ålderspensionen beviljas på basis av tilläggsdagar, görs ingen förtidsminskning av ålderspensionen. Då får du den pension som du har tjänat in till slutet av månaden före den då pensionen börjar. Du kan själv välja när du går i pension mellan 62 och 65 års ålder. Du tjänar in pension för inkomstrelaterad dagpenning högst till din lägsta pensionsålder, även om dagpenning har betalats under en längre tid.

Om du beviljas ålderspension på basis av arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar, kan du förvärvsarbeta utan några begränsningar.

Företagare har inte rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar och därför inte rätt att få ålderspension på basis av arbetslöshet.

Annand pension ändras till ålderspension

Invalidpension ändras automatiskt till ålderspension. Tidpunkten för ändringen beror på när du har blivit arbetsförmögen. Invalidpension ändras till ålderspension

- vid din lägsta pensionsålder, om du har blivit arbetsförmögen år 2017 eller senare
- vid 63 års ålder, om du har blivit arbetsförmögen mellan åren 2006 och 2016
- vid 65 års ålder, om du har blivit arbetsförmögen redan år 2005 eller tidigare.

Om du har fått **invalidpension och samtidigt arbetat** år 2005 eller senare, har du tjänat in ny pension av arbetet. Den här pensionsdelen betalas inte automatiskt, utan du ska separat ansöka om den. Du kan ansöka om den tidigast när invalidpensionen ändras till ålderspension. Om arbetet fortgår, kan du ansöka om pensionen genast när arbetet har upphört.

Som deltidspensionär kan du gå i ålderspension enligt eget val i åldern 63–68 år. Du kan ansöka om ålderspensionen så att den börjar betalas efter att ditt deltidsarbete upphört. Med företagarverksamhet kan du fortsätta fritt även om du ansöker om ålderspension.

Ansökan om pension

Sök ålderspension och pension för arbete under tiden med ålderspension på blanketten för ansökan om ålderspension (ETK/Kela 7001r). Det är bra att lämna in ansökan ungefär två månader innan pensionen ska börja. Om du ansöker om ålderspension på basis av rätten till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar, be att den som betalar din dagpenning (arbetslöshetskassan eller FPA) ger dig ett intyg om rätten till tilläggsdagar som du sedan vidarebefordrar till din arbetspensionsanstalt.

Partiell förtida ålderspension kan du endast söka enligt arbetspensionssystemet med blanketten för ansökan om partiell förtida ålderspension (ETK 2021r). Från folkpensionssystemet är det inte möjligt att få partiell förtida ålderspension.

Alla ansökningsblanketter går att skriva ut från nätet på adressen www.arbetspension.fi under punkten Blanketter.

Du kan också ansöka om ålderspension via en e-tjänst på adressen

www.arbetspension.fi. Även din arbetspensionsanstalt kan ha en elektronisk ansökningstjänst.

I frågor som gäller din pension är det i första hand din arbetspensionsanstalt som ger dig råd.

Du är bosatt i Finland och ansöker om pension från utlandet

Om du har arbetat i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz, kan du också ha rätt till pension där.

De länder som har ingått en överenskommelse om social trygghet med Finland betalar pension även till Finland. Finland har bilaterala överenskommelser om social trygghet med följande länder: Australien, Chile, Indien, Israel, Kanada, Kina, Quebec, Sydkorea och USA.

Alla överenskommelser innehåller regler om pension. Pensionsförmånerna bestäms ändå enligt varje lands nationella lagstiftning.

Pensioner från EU-länderna, EES-länderna, Schweiz och länderna med en överenskommelse om social trygghet söker du på samma blankett som pension från Finland. Fyll också i bilaga U när du ansöker om pension. Uppgifterna i den utgör grunden för utredningen av pensionsrätt i utlandet. Fyll i bilagan omsorgsfullt och uppge också ditt utländska försäkringsnummer (motsvarar personbeteckningen). Det är också bra att bifoga kopior av arbetet utomlands, till exempel arbetsintyg.

Lämna gärna in ansökan om utländsk pension med bilagor till din arbetspensionsanstalt, FPA eller Pensionsskyddscentralen ungefär ett halvt år innan pensionen ska börja. Pensionskyddscentralen förmedlar din ansökan till förbindelseorganet i landet i fråga.

Om du har tjänat in pension för arbete i ett sådant land med vilket Finland inte har en överenskommelse om social trygghet, kan det hända att den pensionen inte betalas till dig till Finland. Det är möjligt att den nationella lagstiftningen begränsar rätten till pension eller utbetalning av pension till utlandet.

Om du ansöker om pension från ett land med vilket Finland inte har en överenskommelse om social trygghet, ska du själv ansöka om din pension från det landet.

På Pensionskyddscentralen får du råd om hur du ansöker om pension från utlandet och hjälp med att ta reda på kontaktuppgifter i utlandet.

Kundtjänst, telefon 029 411 2110

Du är bosatt utomlands och ansöker om pension från Finland

Om du ansöker om pension som du har tjänat in i Finland och du bor i ett annat EU-land, EES-land, Schweiz eller ett land med vilket Finland har en överenskommelse om social trygghet, ska du fylla i ditt bosättningslands pensionsansökan. Myndigheten som sköter pensionsärenden i ditt bosättningsland förmedlar din ansökan för handläggning till Finland till FPA:s center för internationella ärenden. Centret förmedlar ansökan till din arbetspensionsanstalt.

Om du ansöker om pension som tjänats in i Finland till ett land utan överenskommelse, kan du ansöka om pensionen genom att fylla i den nationella finska blanketten för pensionsansökan.

Råd om hur ansökan om finsk pension ska göras får du från FPA:s center för internationella ärenden. Centret är förbindelseorgan när utomlands bosatta personer söker finsk pension.

**Kontaktuppgifter till centret för internationella ärenden:
telefon 020 634 0300 (från utlandet +358 20 634 0300) och
e-post inter.helsinki@kela.fi.**

Allmänt om pensionering

PENSIONSBESLUT Du får ett pensionsbeslut från din arbetspensionsanstalt. Om du inte är nöjd med beslutet, kan du söka ändring i det. Anvisningar för sökande av ändring medföljer som bilaga till beslutet.

Om du också ansökt om folkpension, får du ett separat beslut från FPA.

UTBETALNING AV PENSIONEN Arbetspensionen betalas ut en gång i månaden till det kontonummer som du uppgett i ansökan. Betalningsdagen kan variera beroende på pensionsanstalt.

ENGÅNGSBELOPP OCH DRÖJSMÅLSFÖRHÖJNING Om din arbetspension blir liten (ca 30 euro i månaden), betalas pensionen som ett engångsbelopp.

Pensionen betalas med en dröjsmålsförhöjning om betalningen fördröjs över tre månader från ansökningstidpunkten av en orsak på arbetspensionsanstaltens sida. Dröjsmålsförhöjningen beräknas för varje dag under dröjsmålstiden.

PENSIONEN ÄR SKATTEPLIKTIG INKOMST Arbetspensionen, folkpensionen och garantipensionen är skattepliktig inkomst. Be om ett skattekort för pensionstagare från skattemyndigheten så snart som möjligt efter att du fått ditt pensionsbeslut, eftersom pensionsanstalten utan ett skattekort för pensionstagare innehåller 40 procent i skatt från din pension. För ditt nya skattekort behöver du pensionsbeslutet med beloppet på din begynnande pension samt uppgifter om eventuella inkomster under början av året, förskotts innehållningar och avdrag. Skattemyndigheten sänder det nya skattekortet direkt till din arbetspensionsanstalt. I fortsättningen får din arbetspensionsanstalt skattekortet direkt från skattemyndigheten.

ARBETSPENSIONSKORT Du får ett arbetspensionskort från din arbetspensionsanstalt när du beviljas pension. Genom att visa upp arbetspensionskortet får du pensionärsrabatt hos flera företag. Ibland ska du också visa upp ett officiellt identitetsbevis, eftersom arbetspensionskortet saknar foto.

ÅLDERSPENSION I FORM AV FOLKPENSION Du kan få ålderspension i form av folkpension om din arbetspension är mindre än ca 1 300 euro i månaden. FPA beviljar ålderspension till dem som fyllt 65 år. Pensionen beviljas från början av den månad som följer efter födelsedagen.

Om du är född år 1965 eller senare fastställs pensionsåldern för folkpensionen på samma sätt som i ålderspensionen enligt arbetspensionslagarna.

Förtida ålderspension som betalas av FPA kan börja tidigast i början av månaden närmast efter sökandens 63-årsdag. Åldersgränsen är 63 år för dem som är födda före år 1958 och 64 år för dem som är födda åren 1958–1961. Beloppet på en förtida ålderspension är permanent mindre. Om du är född år 1962 eller senare har du inte rätt till förtida ålderspension från FPA. Partiell förtida ålderspension ingår inte i FPA:s pensionsförmåner.

NÄRMARE UPPGIFTER om FPA:s ålderspension och annan trygghet för pensionstagare ges av FPA: www.fpa.fi eller FPA:s pensionsrådgivning på numret 020 692 222.

Pensionsskyddscentralen
ELÄKETURVAKESKUS

Kundbetjäning enligt tidsbokning:
www.etk.fi/kontaktuppgifter eller
telefon 029 411 2110

www.etk.fi
www.arbetspension.fi